

CENTRE D'INTERPRETACIÓ

RELIQUIÆ
SANCTORUM
IN CATALONIA

DESIG DE RELÍQUIES

VIC

EL MOBLE ALTAR-RELIQUIARI BARROC DE LA CATEDRAL DE VIC

La sagristia de la catedral de Vic conserva un notable moble barroc de gran interès patrimonial que havia servit com a altar i com a gran reliquiari. Fins a la Guerra Civil es trobava rere l'altar major on la catedral neoclàssica, consagrada el 1803, va reservar un reduït espai posterior al sòcol que alçava el retaule gòtic d'alabastre dedicat a Sant Pere. S'hi accedia per dues portes, actualment conservades al Museu Episcopal de Vic. Després de la reconstrucció posterior a la Guerra Civil es va ressituar al lloc actual i utilitzat, eventualment i com a record de la seva funció original, per guardar alguns reliquiaris pediculars de diversos sants, especialment de sant Miquel, dels Sants, el patró actual de Vic.

Mossèn Josep Gudiol, a Nocions d'arqueologia sagrada catalana, indicava l'evolució del tractament i conservació de les relíquies que enriqüien els grans i petits temples eclesiàstics: "Generalment des del segle XVI s'adverteix una major cura sobre l'autenticitat de les relíquies i així mateix sobre llur conservació i tinguda". Segueix dient que "Els reliquiars es col·locaren en les dependències del tresor i encara més en els armaris de la vora o de darrere l'altar", i en dona un exemple: "Alguns d'aquests armaris tingueren formes molt luxoses i es convertien en veraders altars com els que es varen fer en la Catedral de Vic a mitjan del segle XVII."(1) En una altra obra, el mateix Gudiol va descriure la catedral de Vic i la seva decoració, en què feia constar: "Darrere l'altar major hi ha el reliquiari, en armaris del segle XVII [...]"(2)

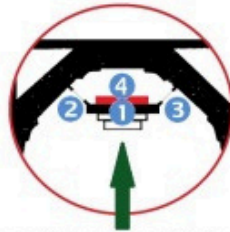
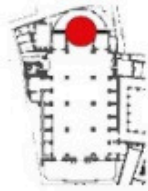
Moble amb les portes tancades

VIC

© Bisbat de Vic

4

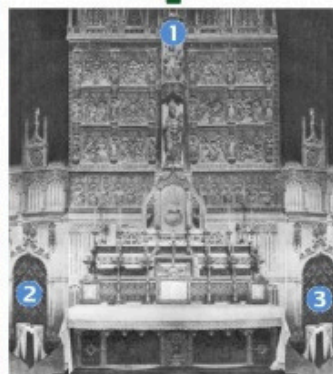

1

© Bisbat de Vic

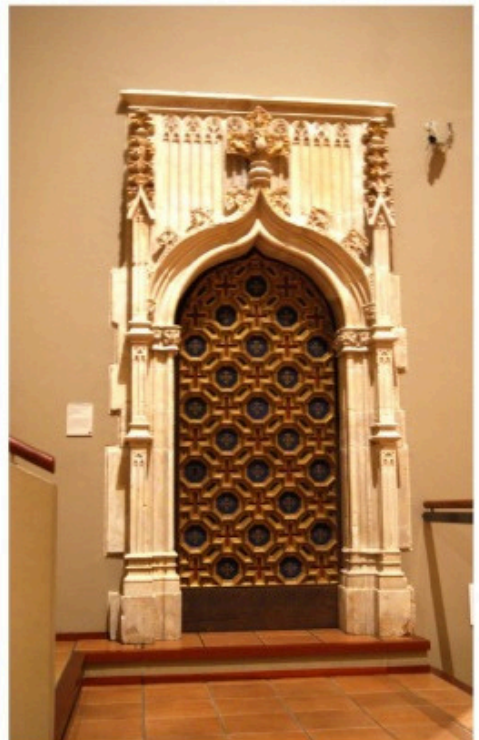

© Museu Episcopal de Vic

2

3

© Museu Episcopal de Vic

Situació del moble i elements associats a l'interior de la Catedral de Vic, abans de 1936. Actualment, el retaule de Sant Pere (1) és a la girola o deambulatori de la catedral, les portes (2 i 3) estan al Museu Episcopal de Vic i el moble (4) es troba a la sagristia major de la catedral

VIC

Moble amb les portes obertes

El moble reliquiari per a la Vera Creu

El moble, daurat i policromat, presenta una base senzilla que serveix de taula d'altar on està centrat un sagrari situat amb posterioritat i incorporat mitjançant una barroera erosió de la fusta i al mòdul original. La part superior, sobre un fris amb relleus decoratius, està format per tres armaris emmarcats per sis columnetes salomòniques. L'armari central, principal, és tancat per una porta de dues fulles; l'exterior està decorat per quatre escultures dels apòstols evangelistes i l'interior, tot daurat. És ocupat actualment per una imatge de la Mare de Déu dreta subjectant l'infant Jesús; aquesta escultura, però, és un element afegit darrerament. A aquest armari l'acompanyen dos més, un a cada banda, decorats exteriorment per uns motius florals i tancats per portes d'una sola fulla. Quan s'obren aquestes portes, s'observen una diversitat de cavitats geomètriques, amb decoració escultòrica. Molts d'aquests buits conserven una numeració i, alguns, encara contenen restes i objectes diversos. La seva identificació és acuradament descrita mitjançant unes llistes

adherides a la part interior de les portes i que detallen, una a una, les relíquies que originalment contenien els armaris. El moble és rematat per un fris amb volutes que serveixen de base a un artístic pinacle.

La construcció d'aquest moble, sense poder-ho precisar, es pot situar a finals del primer, o principis del segon quart, del segle XVII. L'ús principal era fer la funció d'altar i acollir una de les principals relíquies que tenia la Seu: la veracreu. L'armari central, amb l'interior daurat, té un encaix a la base on, possiblement, es col·locava el fust de l'obra d'orfebreria que contenia les peces relacionades amb la crucifixió de Jesucrist. Precisament, el Llibre d'acords del capítol de canonges de la catedral, en data del 30 de gener de 1637, esmenta: "[...] lo esmari fet per posar la Veracreu tras lo altar major..."(3) La decoració exterior, amb les imatges escultòriques dels quatre evangelistes, testimonis de la Passió de Crist, semblen reforçar aquesta afirmació.

Jaume Villanueva, del seu pas per Vic l'any 1806 que va ser recollit a la seva obra 'Viage literario a las

iglesias de España', fa inventari de les principals relíquies que va veure a la Seu: "En primer lugar es memorable un gran Lignum Crucis, que consta de dos trozos cruzados por el medio, ambos de un dedo de espesor: el vertical tiene mas de un palmo catalan, y el travesaño poco menos. Esta insigne reliquia dicen aquí que fue probada 'per ignem': cosa nada increíble, y que me consta haberse practicado aun en el siglo XVI, con otro que guardan los PP. Gerónimos de Valebron, diócesi de Barcelona, y con otras reliquias."(4) D'aquesta referència se'n va fer ressò el canonge Jaume Ripoll en un dels seus 'Opuscles', i sense poder indicar a partir del moment en el qual la catedral estava en possessió d'aquesta relíquia, recull els documents més antics que l'esmenten, començant amb un del 1343 on consta: "Ordinarunt quod Crux, in qua est lignum Domini..."(5) Mn. Josep Gudiol, a 'Les creus d'argenteria a Catalunya', es fa ressò de la presència que devia tenir aquesta relíquia, en altres temps, ben guarnida de peces precioses: "La Catedral de Vich que té un Lignum Crucis de mida excepcional, que es diu que fou provat per foc, del qual no és pas ben clara la precedència, avui del tot desproveït de argenteria; durant el segle XV es pogué mostrar enriquit i magnífic. Per les notícies dels vells inventaris d'aquella Seu podem imaginar-nos-el, pesant no menys de vint-i-quatre marcs d'argent, amb la creu del Sant fust a posta per ser trenta. Aquesta tenia un àngel al cim i altres dos en els braços. El nu devia ser esplèndid, ja que tenia esmalts de les armes del capítol i les imatges de Nostra Senyora, Sant Pere, Sant Pau i Sant Andreu, dins tabernacles o capelletes. El peu tenia un Crist crucificat en camp esmaltat, bases de plata daurada amb dragonets i sis piràmides o pinacles amb àngels sota templets, aquestos acostats d'on central d'on s'alçava la tija i pom. En un principi apar que la creu duia també esmalts dels Quatre Evangelistes, havent-n'hi tres més en el peu amb quarters de lleons i escacs."(6) Mn. Gudiol es referia als inventaris de tresoreria del segle XIV en la qual és esmentada en els primers llocs.

En els llistats dels reliquiari i relíquies de la sagristia i de tresoreria de 1466, s'esmenta: "Item lo Reliquiari en lo qual es encastat lo ffust de la Santa Veracreu lo qual se diu que pesa vint-e-quatre marcs d'argent, en lo botó fallen tres asmalts, del qual reliquiari se pot levar la creu, als àngels en els braços manquen les ales."(7) En el de 1589, es detallava amb major precisió: "Item lo reliquiari en lo qual està encastat lo fust de la Santa Veracreu lo qual se diu pesa vint -y- quatre marchs de argent de la el qual relíquia se pot llevar la creu a hont està encastada dita fusta de la Santa Veracreu, y està ab sa llanterna en la qual y ha quatre images, y en lo peu de dita llenta y ha tres armes de St. Pere, y baix, sobre lo peu, y ha sinch àngels petits, y en los tres falten les ales, y en lo peu y ha [...] crucificat petit y lo camp esmaltat que restreba ab tres varas de plata daurada ab sis piràmides la una travessada, y en les dues y ha una image a cada una, y l'altre és buyda, en la llanterna faltan dos images petites, en lo botó tres esmalts, y en la vara falta un angelet y alguns, les ales."(8)

L'any 1936, en els primers dies de la Guerra Civil, la insigne relíquia i la important peça d'orfebreria van desaparèixer juntament amb d'altres.

La Vera Creu de Vic es considerava que havia estat provada 'per ignem'

Reliquiari múltiple

El moble reliquiari va tenir, durant molt de temps, una funció afegida a la inicial. Villanueva, a més de tractar sobre la veracreu, descrivia d'altres relíquies de la seu vigatana: "[...] las cuales por la mayor parte se hallan colocadas en el trasagrario, dentro de dos armarios."(9) Amb aquesta referència, l'autor es refereix a les dues portes decorades amb gerros i flors situats a banda i banda de l'armari central. Possiblement, la decoració profana d'aquests es deu al fet que la seva primera finalitat no tenia caràcter sacre però que el van acabar assumint pel fet de recollir les relíquies.

El capítol de canonges de la catedral vigatana va expressar, en diverses ocasions, la seva preocupació per la situació en què es trobava la major part de les relíquies de la Seu. Deixaven constància d'aquest fet el 28 d'abril de 1635 quan manaven no mostrar-les i, en canvi, indicaven als encarregats aquesta tasca que: "[...] procuren en posar dites relíquies ab la decentia ques deu."(10) Dos anys després, el 30 de gener de 1637, era quan proposaven una solució: "[...] que en lo esmari fet per posar la Veracreu tras lo altar major, si posen també las relíquies que estan en uns esmaris dalt lo altar major y que de esta manera estigan ab major decentia". I resolien: "[...] que se execute ab la major brevetat possible."(11)

Malgrat la fermesa de les paraules del capítol, la situació es va perllongar en el temps i no es donava per tancada. El 15 de maig de 1643, en el Llibre d'acords hi consta: "Se ha fet comissió als canonges tresorers per a que miren si se trobara alguna persona à propòsit pera posar en ordre en los asmaris nous las relíquies..."(12) Cinc anys després, el 24 d'abril de 1648, no semblava haver canviat gaire res: "Item lo Canonge Jover ha proposat que en una Capella se havia determinat de que se amostrassen las reliquias y en un dia destos se amostrassen a uns forasters y per estar ab tant poca decencia que lo Illtre Capítol donas ordre de que estigan ab la decencia tenen destar y quant nos fassa de eixa manera nos done lloc de que se amostren las reliquias ni menos las del gloriós St. Bernat y se ha resolt de que no se amostre las reliquias sino y apersonat de qualitat y que los thesorers tingan cuydado en que vingan los vidres de Barcelona y se posen apunt y ab la decencia tenen de estar."(13)

En aquest moment, apareix un element que seria objecte de debat: els vidres dels reliquiariis.

Cada armari lateral, actualment, encara manté les frontisses que en el seu moment devien subjectar i permetre mobilitat a un vidre emmarcat. Aquesta peces, que haurien estat en el seu lloc fins a la Guerra Civil, permetien visualitzar l'interior tot mantenint la protecció necessària.

Detall dels reconditoris centrals de relíquies

El 21 de maig de 1649, el canonge Sala i el senyor Lluís de Moncada eren a Barcelona per resoldre aquest aspecte: "[...] veheren algunas vidrieras que un official havia fetas esta quaresma propassada y recordantse de la gana que te lo Illtre Capítol de fer los reliquiariis y posar las reliquias en lo estat que es menester y que no se posave en execucio per no trobar qui volgues obrarlos; parlaren de fer eixa obra y concordaren que per estas festas de cinquagesma vindria a esta Ciutat per mirar lo negoci; y que axis quant sera assi, seria be que alguns Capitulars poguessen tractar ab dit official, tot lo que sera menester en orde a la dita fabrica; y que quant no sia gust del Illtre Capítol de fer dita obra que se servescan pagar lo gasto que fara en esta vinguda pus sa merce lo ha fet venir sens orde. Se ha resolt que los thesorers se conferescan ab dit official y procuren ajustar la materia , y en cas que no se pugan concordar, que se li pague lo gasto haura fet."(14) Una vegada fets els vidres, va caldre adaptar-los als armaris. El 6 de maig de 1650, semblava haver-se trobat la persona idònia per fer-ho a proposta del canonge Jeroni Colldelram: "[...] que suposat que los vidres dels reliquiariis se tenen de assentar que aquí se troba lo Pare fra. Joan Homs Caputxí lo qual es practic en eixa materia y donaria la trassa y modo de com se tenen de assentar y se ha resolt que los tresorers per part del Illtre Capítol li digan de que se li estimara molt doni la trassa del

modo se hauran de assentar los vidres.”(15) Finalment, seguint les noves indicacions, el problema estava en vies de solució, com indica el text del 13 de maig de 1650: “[...] axi Joseph Vidal escultor ha feta una trassa que segons indica lo Pare Joan Homs estarà perfeta ahont separan posar los vidres y las relíquies se veuran totas però que se hayan de fer dos reliquiaris demana de cada un trenta sinc lliures per haver hi molt treball conforme la trassa se ha aportada a Capitol y també si cridaren a don Henrich y a don Lluís de Moncada y tots foren de un sentir que fentse los reliquiaris conforme la trassa havia donada lo P. Homs que restaria la obra perfectíssima.”(16) La darrera tasca respecte el moble reliquiari va ser el daurat. Aquesta labor semblava acabada el 5 de maig de 1651: “[...] lo official que dorava los reliquiaris ha acaba la obra conforme veu Vs. y que axi se servesca manarla mirar si esta ab la perfectio deu estar.”(17)

Reconditoris al guix del moble on se situaven relíquies

L'armari de la banda de l'Evangeli havia preservat setanta-dues relíquies i cinquanta el de la banda de l'Epístola. Eren atribuïdes a una gran diversitat de personalitats de la història de l'Església: des d'alguns dels apòstols, la mateixa Mare de Déu, a màrtirs de l'antiguitat tardana i sants d'època medieval. La tipologia també era diversa, com restes físiques dels seus cossos o elements dels quals suposadament havien fet ús (estola, maniple, cíngol, rosari, fusta de cadira, túnica, hàbit, sudari i d'altres). També es comptaven bocins de pedres de diferents procedències: del mont Sinai, del mont Calvari i del mont Tabor, així com d'una de les utilitzades per lapidar sant Esteve o, fins i tot, de les que Jesucrist havia trepitjat en el moment just de l'Ascensió.

D'aquesta gran quantitat de relíquies, actualment, només en resten algunes. D'aquestes només són identificables algunes de rellevants i que, en el seu moment, havien captat l'atenció d'alguns autors. A l'armari de l'Evangeli, en el gruix del marc lateral i al lloc corresponent al número 55, encara s'hi pot veure l'ampolleta de vidre que contenia les relíquies "De la llet de Nostra Senyora". Jaume Villanueva va fer-la constar en la seva visita i va descriure-la com: "En una redomita pequeña se lee "De lacte imaginis Beatae Mariae, quae est in partibus ultramarinis."(18) El canonge Ripoll indicava que Villanueva no havia

Disposició de relíquies a l'armari de la banda de l'Epístola

llegit aquestes paraules en el sumari o la llista, sinó que “[...] las sacó de un pergaminito asido á la redomita que contiene la leche”(19), que malauradament no es conserva avui dia.

A l'armari de la banda de l'Epístola encara és perfectament distingible la “mà esquerra de sant Joan Almoïner, bisbe i confessor” al reconditori número 2 i en lloc preferent, així com algunes denes del seu rosari que hauria d'estar col·locat al número 5. Villanueva es va referir a aquestes dues relíquies i manifestava: “He visto la auténtica en griego y en latín que firmó de su mano Gregorio patriaca de Constantinopla en Roma á 18 de Junio de 1456, cuando adquirió esta reliquia Cosme de Montserrat, confessor del papa Calixto III, y después obispo de esta Iglesia”. Lafegeix: “La mano se conserva con su piel y muy firme en su contextura, aunque ya denegrida.”(20) Aquesta relíquia devia ser molt valorada, ja que havia captat l'atenció del capítol catedralici, el 17 de desembre de 1649, quan encara no s'hauria situat a l'armari on encara es troba: “Item se ha representat al IHtre Capítol de que se acaben de guarnir los reliquiarios y de com se hauria de guarnir la mà de St. Joan Almoïner de plata. Se ha resolt que per ser cosa tant grave, se dexa la discussió de aquella per un Capítol que si troben tots els Capitulars.”(21)

Encara és perfectament distingible la “mà esquerra de sant Joan Almoïner”

El mateix Villanueva atribueix la presència de tantes relíquies a la Seu vigatana “[...] atendida la multitud de viages que los prelados y otros individuos de esta Iglesia hicieron á Roma y aun á Palestina, de donde no es regular que volviesen sin traer alguno de estos tesoros.”(22) Moltes d'altres, segons el mateix autor, les va lliurar el ciutadà barceloní Simó de Sala, el 5 de juny de 1475 –que el canonge Jaume Ripoll situa a

l'any 1465-(23), que tenia pel fet de ser testamentari de Carles de Viana, que les havia rebut dels seus vincles familiars amb els reis de Navarra i per obsequi del papa Calixte III.(24)

D'aquest moble hi ha una fidel descripció escrita després de la visita pastoral del bisbe Antoni Pascual, l'any 1685, quan ja estava ben acabat i que s'esmenta com “altar rere l'altar major”: “Damunt d'aquest altar hi havia el Sagrari, en el qual hi havia bé i decentment reservat el Santíssim Sagriment de l'Eucaristia que ja havia visitat abans, i a cada banda de l'altar s'hi veneren moltes relíquies dels Sants dins d'un armari daurat amb dues claus en poder dels senyors Canonges Tresorers, i al mig d'elles s'hi veu pintat un gerro amb flors i a dins de les portes del dit armari s'hi llegeixen escrits els noms dels sants les relíquies dels quals són venerades allí, marcades amb nombres segons l'ordre que s'explica més avall. Després va trobar dues altres portes de vidre semblantment tancades amb dues claus, una a la part de dalt i l'altra a la de baix, i obertes aquestes [les portes] visità una per una totes les santes relíquies en els seus corresponents compartiments numerats, distribuïts segons l'ordre següent, juntament amb altres moltes relíquies de sants en tot el contorn a banda i altra, de l'Epístola i de l'Evangelí, és a dir amb el nom dels Servents de Déu que són...”(25) Aleshores el document enumera les diverses relíquies d'acord amb el sumari de les portes dels dos armaris.

La mà atribuïda a
sant Joan
Almoïner

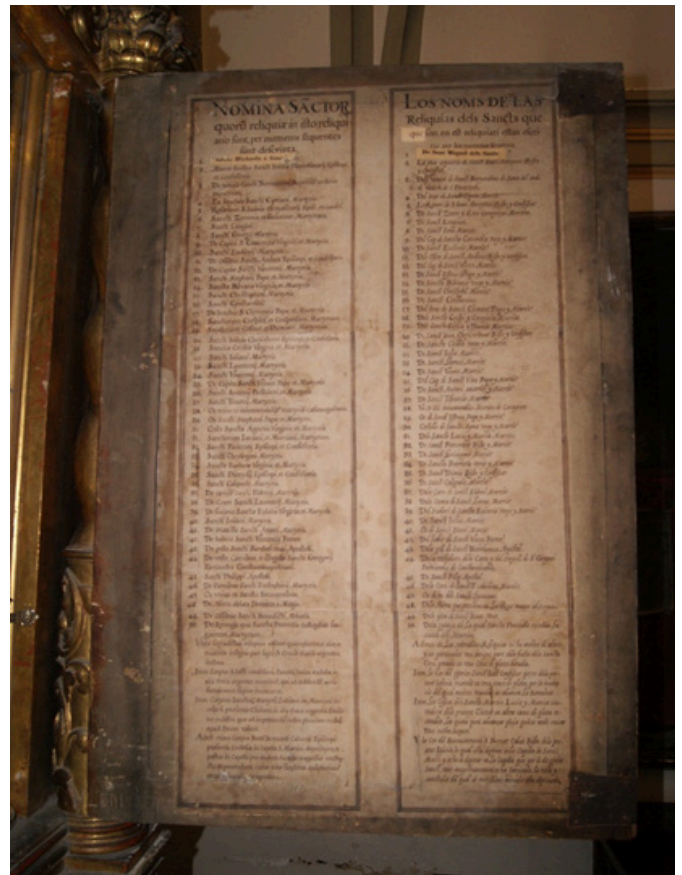
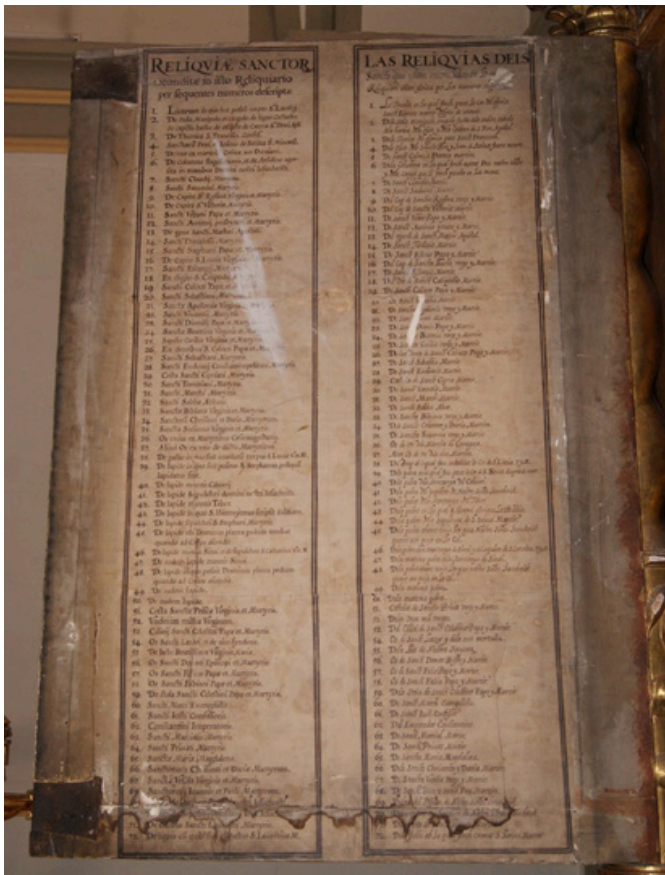
Les llistes impreses de relíquies

La cara interna de les dues portes dels dos armaris laterals, un a la de l'Epístola i l'altre a la de l'Evangelí, encara conserven les llistes de les relíquies que contenien; les portes obertes permetien identificar-les amb un format ben senzill però eficient. Mitjançant la indicació numerada, que acompanya el tipus de relíquia i al sant al qual pertanyia, es podia relacionar amb el corresponent reconditori. En cadascun d'aquests espais, situats al frontal i als laterals, hi constava el número corresponent.

Aquestes llistes van copsar l'interès del canonge Ripoll, les va reproduir en un dels seus Opuscles(26) i en va proporcionar informació sobre la data aproximada de la seva col·locació. Ripoll indicava que ja es van fer constar en les visites dels bisbes Jaume de Compons, l'any 1666, i d'Antoni Pascual, el 1688. I a partir de la menció que també es fa a les

l·listes de relíquies venerades a la catedral i situades en d'altres llocs, Ripoll va concloure que: "De aquí inferimos que son anteriores á los mismos años el sumario y la colocación de las relíquias en los armarios del modo que hoy existen, y puede probablemente congetuarse que son posteriores a 1660, puesto que en este año regalaron las cajas de plata de los SS. Mártires y de S. Justo mencionados en el sumario, el canonigo Ramis y Jaime Brunells..."(27)

L'única modificació en les dues llistes, apreciable a simple vista, és la sobreposició, mitjançant un paper imprès, del nom de sant Miquel dels Sants damunt del de santa Escolàstica en la primera posició de l'armari de la banda esquerra del moble. Evidentment, aquest canvi es devia produir en una data posterior al 1862, quan Pius IX va canonitzar el vigatà Miquel Argemir.

Llistats de relíquies numerades , a l'interior de les portes de la banda de l'Evangelí (esquerra) i de l'Espistola (dreta)

EL MOBLE ALTAR-RELIQUIARI BARROC DE VIC

Banda de l'Espítola

Peu de santa Escolàstica, verge/De sant Miquel dels Sants

Mà esquerra de sant Joan Almoïner, bisbe i confessor

De la túnica de sant Bernadí de Siena, de l'orde menor

Del braç de sant Cebrià, màrtir

Rosari de sant Joan Almoïner, bisbe i confessor

Sant Zenó i companys, màrtirs

Sant Longinus

Sant Jordi, màrtir

Del cap de santa Concòrdia, verge i màrtir

Sant Eudimi, màrtir

Dels ossos de sant Andreu, bisbe i confessor

Del cap de sant Vicenç, màrtir

Sant Esteve, papa i màrtir

Santa Bibiana, verge i màrtir

Sant Cristòfol, màrtir

Sant Constantí

Del braç de sant Clement, papa i màrtir

Sants Crespi i Crespinià, màrtirs

Sants Cosme i Damià, màrtirs

San Joan Crisòstom, bisbe i confessor

Santa Cecília, verge i màrtir

Sant Julià, màrtir

Sant Llorenç, màrtir

Sant Vicenç, màrtir

Del cap de sant Urbà, papa i màrtir

Sant Antoni, prevere i màrtir

Sant Tiburci, màrtir

Fragments d'ossos dels innumerables màrtirs saragossans

Ossos de sant Esteve, papa i màrtir

Costella de santa Agnès, verge i màrtir

Sants Llucià i Marcià, màrtirs

Sant Pancraç, bisbe i confessor

Sant Crisògon, màrtir

Santa Bàrbara, verge i màrtir

Sant Dionís, bisbe i confessor

Sant Calepodí, màrtir

De la carn de sant Eldoní, màrtir

De la cama de sant Llorenç, màrtir

Del sudari de santa Eulàlia, verge i màrtir

Sant Julià, màrtir

De la mandíbula de sant Aneri, màrtir

De l'hàbit de sant Vicenç Ferrer

De la pell de sant Bartomeu, apòstol

Del vestit i del cingol de sant Gregori, patriarca de Constantinoble

Sant Felip, apòstol

De la carn de sant Eudoquimi, màrtir

Os únic de sant Innocent

Mirra oferta pels Mags a Nostre Senyor

Dels ossos de sant Benet, abat

De l'esponja que santa Praxedis va recollir sang dels màrtirs

A més de les esmentades relíquies n'hi ha bastant més d'altres, i una gran part de la fusta de la Sagrada Creu ['lignum crucis'] dins d'un reliquiari de plata

També el cos de sant Just, confessor i patró d'aquesta església, guardat en un altre reliquiari de plata, el qual és invocat per a que torni el temps seré

També els cossos dels sants màrtirs Llucià i Marcià que van viure en aquesta ciutat, igualment guardats en un altre reliquiari de plata, els quals són valedors davant Déu quan nosaltres els hi preguem tot invocant pluges.

I també el cos del beat Bernat Calbó, bisbe d'aquesta església, dipositat en la capella de sant Martí, i posteriorment depositat en la magnífica capella per a ell construïda, la santa vida del qual ha estat comprovada a través de molts miracles.

Banda de l'Evangeli

Roba de Ili on va ser dipositat al cos de sant Llorenç

De l'estola, del maniple i del cingol, de fusta de la càtedra, de pèl de la barba, dels ossos i de la cadena de sant Pere, apòstol

De la túnica de sant Francesc, confessor

VIC

Sants Pere i Joan de Cetina, frares menors
D'un dels màrtirs Cosme i Damià
De la columna de la flagel·lació i la canya que li van posar a les mans de Nostre Senyor Jesucrist
Sant Claudi, màrtir
Sant Sadurní, màrtir
Del cap de santa Rufina, verge i màrtir
Del cap de santa Victòria
Sant Urbà, papa i màrtir
Sant Antoni, prevere i màrtir
Del genoll de sant Mateu, apòstol
Sant Teodosi, màrtir
Sant Esteve, papa i màrtir
Del cap de santa Llúcia, verge i màrtir
Sant Escorgí, màrtir
Del dit de sant Calepodí, màrtir
Sant Calixt, papa i màrtir
Sant Sebastià, màrtir
Santa Apol·lònia, verge i màrtir
Sant Vicenç, màrtir,
Sant Dionís, papa i màrtir
Santa Beatriu, verge i màrtir
Santa Cecília, verge i màrtir
Del dentat de sant Calixt, papa i màrtir
Sant Sebastià, màrtir
Sant Eudomí, màrtir de Constantinoble
Costella de sant Cebrià, màrtir
Sant Terenci, màrtir
Sant Marc, màrtir
Sant Sabas, abat
Santa Bibiana, verge i màrtir
Sants Crisant i Daria, màrtirs
Santa Susanna, verge i màrtir
Fragments d'ossos dels màrtirs de Saragossa
Un altre dels ossos d'un dels esmentats màrtirs
Del mantell en què va ser embolcallat el cos de santa Llúcia, verge i màrtir
De pedra on van ser col·locats sant Esteve després de ser lapidat
De la pedra del mont Calvari
De la pedra del Sepulcre de Nostre Senyor Jesucrist

De la pedra del mont Tabor
De la pedra en la qual sant Jeroni va escriure la Bíblia
De la pedra del Sepulcre de sant Esteve, màrtir
De la pedra que va sostenir les plantes dels peus del Senyor quan va pujar al Cel
De la pedra del mont Sinaí, i del sepulcre de santa Caterina, verge i màrtir
De la pedra del mateix del mont Sinaí
De la pedra que va sostenir les plantes dels peus del Senyor quan va pujar al Cel
Pedra del mateix lloc
Pedra del mateix lloc
Costella de santa Prisca, verge i màrtir
Onze mil Verges
Cilici de sant Celestí, papa i màrtir
Os de sant Llätzer i de la seva mortalla
De llet de la beatíssima Verge Maria
Os de sant Fèlix, papa i màrtir
Os de sant Fabià, papa i màrtir
De l'estola de sant Celestí, papa i màrtir
Sant Marc, evangelista
Sant Just, confessor
Emperador Constantí
Sant Marçal, màrtir
Sant Privat, màrtir
Santa Maria Magdalena
Sants Crisant i Daria, màrtirs
Santa Úrsula, verge i màrtir
Sants Joan i Pol, màrtirs
De la pedra del pessebre del Nostre Senyor Jesucrist
De la pedra del Sepulcre del mateix Nostre Senyor Jesucrist
Dels ossos de sant Llorenç, màrtir
De la fusta amb què va ser cremat sant Llorenç, màrtir

Article publicat a *Taüll*, n. 45, octubre-novembre de 2015, p. 34-41 [Secretariat Interdiocesà per a la Custòdia i Promoció de l'Art Sagrat de Catalunya]
Fotografies pròpies i de la Delegació episcopal de patrimoni cultural del Bisbat de Vic.

VIC

Notes:

1 Gudiol, Josep. *Nocions d'arqueologia sagrada catalana*. Vic: Tip. Balmesiana, 1931, p. 683

2 Gudiol, Josep. *La Catedral de Vich i la seva decoració*. Vic : Tipografia Balmesiana, 1930, p. 7

3 ABEV ACV 57/56 (1360-1641)

4 Villanueva, Jaume. *Viage literario a las iglesias de España*. València: Imprenta de Oliveres, antes Estévan, 1821, p. 105-106

5 Lib. Vit. Fol. 81. Citat per: Ripoll, Jaume. *Constitución captular de la santa Iglesia de Vich relativa á la solemnidad de varias fiestas que en ella se celebran, y señaladamente de las dos de la santa Cruz, con motivo del precioso Lignum Crucis que posee de tiempo inmemorial*. Vic: Oficina de I. Valls, 1830, p. 3

6 Gudiol, Josep. *Les creus d'argenteria a Catalunya*. Barcelona: IEC, 1920, p. 95,98

7 ABEV ACV 34/5 (IV) 1466 f. 20r

8 ABEV ACV 34/5 (VI) 1589 f. 10v

9 Villanueva, Jaume. *Viage literario a...* [op. cit.]

10 ABEV ACV 57/56 f. 125r

11 ABEV ACV 57/56 f. 165r

12 ABEV ACV 57/57 f. 37v

13 ABEV ACV 57/57 f. 255r

14 ABEV ACV 57/58 f. 70v

15 ABEV ACV 57/58 f. 162v

16 ABEV ACV 57/58 f. 163v

17 ABEV ACV 57/58 f. 261v

18 Villanueva, Jaume. *Viage literario a...* [op. cit.], p. 107

19 Ripoll, Jaume. *Breve sumario de las Sagradas Reliquias que se guardan y veneran en la santa Iglesia catedral de Vich*. Vic: Ignacio Valls impressor, 1832, p. 5

20 Villanueva, Jaume. *Viage literario a...* [op. cit.], p. 107-108

21 ABEV ACV 57/58 f. 120v

22 Villanueva, Jaume. *Viage literario a...* [op. cit.], p. 109

23 Ripoll, Jaume. *Breve sumario de...* [op. cit.]

24 Villanueva, Jaume. *Viage literario a...* [op. cit.], p. 109-110

25 ABEV AEV 1221 (1685), p. 157

26 Ripoll, Jaume. *Breve sumario de...* [op. cit.], 8 pp.

27 Ripoll, Jaume. *Breve sumario de...* [op. cit.], p. 4-5

RELIQUIAE SANCTORUM IN CATALONIA